

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ OKUL UYGULAMALARINDA YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ*

Yrd. Doç. Dr. Zarife SEÇER**
zarifeseceer@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇELİKÖZ**
ncelikoz@gmail.com

Arş. Gör. Gökhan KAYILI**
gokhankayili@selcuk.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim ve Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim gören Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini yürüten üniversite öğretim elemanları, öğretmen adayları, rehber öğretmenler ve uygulama koordinatörlerinin süreçte karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerileri incelenmektedir. Araştırma, tarama modelindedir. Veriler nitel araştırma yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, okul uygulamalarında yaşanan sorunlar arasında en fazla; uygulama öğretmenlerinin okul deneyimi ders içeriklerini bilmemeleri, öğretmen adaylarına karşı olumsuz tutum sergilemeleri, okul ve üniversite arasında işbirliği, iletişim ve koordinasyon sağlanamaması, okullara ulaşım ile ilgili sorunlar, öğretmen adaylarının uygulama alanlarında motive olamamaları, sayılarının fazla olması, sorumluluklarını bilmemeleri, denetim eksikliği ve uygulama okulu azlığı yer almaktadır. Bu sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerileri arasında ise üniversite ve uygulama okulları arasında işbirliği sağlanması, rehber öğretmenlere yönelik bilgilendirici toplantıların düzenlenmesi, öğretmen adaylarının yaşadıkları yerlere yakın okulların uygulama okulu olarak seçilmesi, uygulama saatlerinin, denetimlerin ve uygulama okullarının sayılarının artırılması yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Okul deneyimi, öğretmenlik uygulaması, okul öncesi öğretmenliği.

PROBLEMS in SCHOOL PRACTICES in DEPARTMENT of PRE-SCHOOL TEACHING and SOLUTION OFFERS

ABSTRACT

In this study, the problems that lecturers, counselors, practice coordinators and teacher trainees in two Pre-school Education Departments at Faculty of Vocational Education and at Faculty of Education at University of Selçuk who take school experience and teaching practice courses experience during the process and the solution offers that they have developed for these problems are examined. The study was carried out in the survey model. Data was collected using the qualitative research model. The interview form was used as a means of data collection. According to the results of the study, among the most commonly cited problems in school practices are practice teachers' lack of knowledge about the content of school experience course, their negative attitudes toward teacher trainees, lack of cooperation, communication and coordination between school and university, problems in transportation to schools, teacher trainees' not being able to get motivated during practice, excessive numbers of students, not knowing their responsibilities, lack of supervision and the scarcity of practice schools. The solutions offered to these problems include establishment of cooperation between university and practice schools, holding informative meetings for counselors, choosing schools close to the places where teacher trainees live, and increasing the number of practice hours, supervisions and practice schools.

Key words: School experience, teacher, pre-school education.

* Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen I. Üniversite Anaokulları Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** S.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi

GİRİŞ

Bir öğretmenin yetiştirilmesinde en önemli aşamalardan birinin de öğretmen adaylarının okullarda uygulamalı olarak öğretmenlik deneyimi kazanması olduğu belirtilmektedir. Diğer bir deyişle öğretmen adaylarına, öğrencilik yıllarında okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleriyle alanda öğretmenlik deneyimi kazandırılmaya çalışılmaktadır (Ünlüönen ve Boylu, 2007). Bunun sonucu olarak da Eğitim Fakültelerinin lisans programlarında öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri olarak düzenlenen okullardaki çalışmalarına daha fazla ağırlık verildiği görülmektedir (YÖK, 2010).

Okul deneyimi dersi, hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sürecinin hemen başında yer alan bir derstir. Genel olarak amacı, öğretmen adaylarını aday oldukları meslek konusunda bilgilendirmektir (Yeşil ve Çalışkan, 2006). Bu ders; öğretmenin ve bir öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemleme, öğretmenin bir dersi işlerken dersi nasıl düzenlediği, hangi aşamalara böldüğü, öğretim yöntem ve tekniklerini nasıl kullandığı, derste ne tür etkinliklerden yararlandığı, dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü için öğretmenin neler yaptığı, hangi araç ve materyalleri kullandığı, öğretmenin dersi nasıl bitirdiği ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini gözlemleme, okulun örgüt yapısını inceleme, okul müdürünün görevini nasıl yaptığı ve okulun içinde yer aldığı toplumla ilişkilerini değerlendirme ve bunlarla ilgili okul deneyimi çalışmalarını yansıtan bir portfolyo hazırlama amaçlarına yöneliktir (YÖK, 1998).

Öğretmenlik uygulaması dersi ise öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine hazırlanabilmeleri için okullarda öğretmen ve öğrencilerle birlikte uygulama çalışmaları yapmalarına olanak sağlayan bir derstir. Bu ders bir yıl boyunca öğretmen adayına okul yaşamına kapsamlı bir biçimde katılma olanağı sunmaktadır (Çiçek ve İnce, 2005). Öğretmen adaylarının son sınıfta aldıkları bu derslerde her hafta; bir günlük plan hazırlama, hazırlanan planları uygulama, yapılan uygulamaların öğretmen, öğretim elemanı ve öğrenciler tarafından değerlendirilmesi, bu değerlendirmeler doğrultusunda gerekli düzeltmelerin yapılarak yeniden uygulanması ve tüm etkinlikleri içeren bir portfolyonun hazırlanması çalışmaları yer almaktadır (YÖK, 1998). Çizelge 1’de bu derslerin yürütülmesinden sorumlu olan kişiler ve görevli oldukları kurumlar verilmektedir (Hacıoğlu ve Alkan, 1997).

Çizelge 1. Öğretmenlik Uygulamalarında Görevli Kişiler

Eğitim Fakültesi	Uygulama Okulu
Yönetici	Yönetici
Öğretim Elemanı	Uygulama Öğretmeni
Öğretmen Adayı	Öğrenci

Çizelge 1’den anlaşılacağı gibi öğretmenlik uygulama derslerinde görev alacak kişiler ve kurumlar açık bir şekilde belirlenmiş ve hatta YÖK (1998)’ün hazırladığı yönetmelikte bu kişi ve kurumların görev ve sorumlulukları ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır. Bununla birlikte gerek ilgili kişilerle yapılan informal görüşmeler, gerekse konuyla ilgili yapılan çalışmalar (Sılay ve Gök, 2004; Aksu ve Demirtaş, 2006; Yeşil ve Çalışkan, 2006; Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007; Özmen, 2008) uygulama derslerinde birçok problemin yaşandığını da ortaya koymaktadır. Örneğin Becit, Kurt ve Kabakçı (2009)’nın yaptıkları araştırmada, bilgisayar öğretmenliği adaylarının, bu derslere yönelik olumlu düşünce ve tutumlara sahip oldukları ancak birçok açıdan da sorun yaşadıkları vurgulanmaktadır. Öğretmen adayları, bu derslerin kendilerini öğretmenlik mesleğine hazırladığına, öğretmenlik tecrübesi kazandığına, materyal hazırlama ve ders anlatımında alan bilgilerinden yararlanma olanağı sağladığına, öğretmenlik mesleğinin hak ve sorumluluklarına ilişkin farkındalık kazandığına ve mesleğe bakış açılarını olumlu yönde etkilediğine işaret etmektedir. Öte yandan, yine aynı araştırmada öğretmen adayları sosyal-kültürel etkinliklere yeterince katılmadıklarını, öğretim elemanları ve rehber öğretmenlerinden yeterince dönüt alamadıklarını da sorun olarak vurgulamaktadır. Kudu, Özbek ve Bindak (2006) ve Özmen (2008) tarafından yapılan benzer araştırmalarda da öğretmen adayları süreçteki koordinasyon eksikliğini, taraflar arasındaki iletişim yetersizliğini, uygulamalardaki farklılıkları ve öğretmenlerin bilgi eksikliğini sorun olarak nitelendirmektedir.

Uygulama derslerinin öğretmen adayının yetiştirilmesine getirdiği katkı dikkate alındığında, mevcut sorunların önceden belirlenip, gerekli önlemlerin alınması önem taşımaktadır. Bununla birlikte konu ile ilgili yapılan araştırmaların (Oral, 1997; Harmandar ve diğerleri, 2000; Çetin ve Bulut, 2002; Sılay ve Gök, 2004; Aksu ve

Demirtaş, 2006; Kudu, Özbek ve Bindak, 2006; Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007; Demircan, 2007; Eraslan, 2008, 2009; Özmen, 2008) genellikle öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olduğu ve okul öncesi öğretmenliğiyle ilgili çok az araştırma yapıldığı gözlenmektedir. Hâlbuki okul uygulamaları sadece öğretmen ve öğretmen adayları ile ilgili olmayıp bir ekip işidir. Bu nedenle okul uygulamalarının başarıya ulaşması sorumlu paydaşların etkin bir şekilde süreçte yer almasına ve organize bir şekilde çalışmalarına bağlıdır. Bu yüzden bu araştırmada, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim ve Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğretmen adayları, öğretim elemanı, uygulama koordinatörleri ve rehber öğretmenlerin uygulama derslerinde yaşadıkları sorunlar ile bu sorunlara yönelik öne sürdükleri çözüm önerileri nelerdir? Sorusu temel problem olarak ele alınmıştır.

Bu temel problem doğrultusunda, aşağıda belirtilen alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Öğretim elemanlarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde;
 - 1.1. Yaşadıkları sorunlar nelerdir?
 - 1.2. Bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde;
 - 2.1. Yaşadıkları sorunlar nelerdir?
 - 2.2. Bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri nelerdir?
3. Uygulama öğretmenlerinin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde;
 - 3.1. Yaşadıkları sorunlar nelerdir?
 - 3.2. Bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri nelerdir?
4. Koordinatörlerin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin koordinesinde;
 - 4.1. Yaşadıkları sorunlar nelerdir?
 - 4.2. Bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim ve Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği programında görevli öğretim elemanları, öğretmen adayları, rehber öğretmenler ve koordinatörlerin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamalarında yaşanan sorunlara ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılan bu araştırma, tarama modelindedir. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Bu çalışmada katılımcıların görüşleri, doğal ortamda, bütüncül bir yaklaşımla, mevcut durumlar açısından ortaya konmaya çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemi olarak “paydaş analizi” kullanılmıştır. Paydaş analizi herhangi bir olay ya da olgunun kapsamında yer alan, olayın ya da olgunun kendisini etkileyen ya da etkilenen grupların varlığı görüşüne dayanan bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Bu yaklaşım olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilenebilecek tüm paydaş grupların tespit edilmesini, bu grupların ilgi alanlarının, sorunlarının, potansiyellerinin ve diğer özelliklerinin belirlenmesini ve analizini içermektedir. Bu çalışmada katılımcılar, paydaş olarak belirlenmiştir. Öğretmen adayı, rehber öğretmen, öğretim elemanı, fakülte ve uygulama okulu koordinatörleri paydaş olarak kabul edilmiş, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri incelenmiştir. Katılımcılar, paydaşların içerisinde amaçlı olarak seçilmiş, istekli ve kolay ulaşılabilir olanları tercih edilmiştir. Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim ve Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği’nden 4 uygulama koordinatörü, 15 öğretim elemanı, 25 öğretmen adayı, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamalarının gerçekleştirildiği okullardan 6 uygulama koordinatörü ve 20 rehber öğretmen olmak üzere toplam 70 kişi çalışmada katılımcı olarak yer almıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Katılımcılara açık uçlu olarak (1) sorun ve (2) çözüm önerilerini içeren temel iki soru

sorulmuştur. Görüşme sorularının iç geçerliliğini sağlamak için bu alanda doktora derecesine sahip altı uzmanın görüşüne başvurulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırma verileri, betimsel ve içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Verilerin içerik analizi aşamalar şeklinde gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada veriler kodlanmış, ikinci aşamada kategoriler belirlenmiş, üçüncü aşamada kod ve temalar organize edilmiş son aşamada da bulguların tanımlanması ve yorumlanması gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

BULGULAR

Araştırmada okul öncesi öğretmenliği ana bilim dalında çalışan öğretim elemanları, öğretmen adayları, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamalarının gerçekleştirildiği okullardaki rehber öğretmenler ve koordinatörlere yöneltilen sorular iki kategori altında incelenmiştir. Bunlar (1) öğretim elemanları, öğretmen adayları, rehber öğretmenler ve koordinatörlerin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasında yaşadıkları sorunlar ve (2) bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileridir. Bulgular ve yorumlar, okuyucuya kolaylık sağlaması amacıyla, katılımcı grupları temel alınarak, bütünlük oluşturacak şekilde arka arkaya sunulmuştur. Araştırmada katılımcıların görüşleri vurgu noktalarının belirlenebilmesi için frekans dağılımları biçiminde önem sırasına göre tablolştırılmış, doğrudan alıntılar yapılarak kanıtlar sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Araştırmada ilk olarak öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerinde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri incelenmiştir. Tablo 1.1'de öğretim elemanlarının yaşadığı sorunlar, şikayet yoğunluğuna göre verilirken, Tablo 1.2'de yaşadıkları bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri sunulmaktadır.

Tablo 1.1. Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşadıkları Sorunlar

Önem Sırası	Öğretim Elemanlarının Yaşadıkları Sorunlar	n	f	%
1	Öğretmenlerin okul deneyimi ders içeriklerini bilmemeleri, okul deneyimi öğrencilerini uygulamalara dâhil etmeleri, öğrencilerin plan hazırlamayı bilmeden uygulamaya başlamaları	15	10	66.6
2	Rehber öğretmenlerin öğrencilere karşı olumsuz olmaları, dersle ilgili olmayan konularda iş yapmalarını beklemeleri	15	9	60
3	Kurumlarda çok fazla stajyer olması, öğrencilerin öğretmen yerine kız meslek lisesi stajyerlerini gözlemlemeleri	15	7	46.6
4	Okullara ulaşım sorununun olması	15	4	26.6
5	Okul deneyimi teorik saatinin yetersiz olması	15	4	26.6

Tablo 1.1 incelendiğinde, öğretim elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşadıkları sorunlar görülmektedir. Öğretim elemanlarının çoğunluğu öğretmenlerin okul deneyimi ders içeriklerini bilmediklerini, okul deneyimi stajına giden öğrencileri uygulamalara dâhil ettiklerini ve öğrencilerin plan hazırlamayı bilmeden uygulamaya başladıklarını ileri sürmektedir. Örneğin, öğretim elemanı A “*Öğretmenlerin okul deneyimi ders içeriği ve uygulaması hakkında fazla bilgileri yok... Öğrencilerin bu ders kapsamında gözlem yapmak için okulda bulduklarını bilmiyorlar.... Sınıfı öğrencilere bırakıp çıkıyorlar... Ve hemen hemen bütün dönem böyle geçiyor*” derken, öğretim elemanı B ise “*MEB’e bağlı ilköğretim okulları bünyesinde ve bağımsız anaokullarında okul deneyimi kavramının yerleşmemiş olması ve bu dersin içeriğini öğretmenlerin yeterince bilmemeleri nedeniyle, öğrencilerden öğretmenlik uygulaması dersinde olduğu gibi plan hazırlayarak derse gelmelerini beklemektedirler*” şeklinde görüş bildirerek soruna işaret etmiştir.

Öğretim elemanları tarafından belirtilen bir diğer önemli sorun ise rehber öğretmenlerin öğrencilere karşı olumsuz tutumlarıdır. Bu konudaki soruya örneğin öğretim elemanı F “*öğrencilere birey olarak değer vermiyorlar, öğretmenler onları hizmetli şeklinde görüyor*” şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretim elemanı G ise “*öğrencileri rencide edici davranışlarda bulunuyorlar, kendi özel işlerinde öğrencilerimizi kullanıyorlar, öğrencilerimize çaylarını getirtiyorlar, onlarla olumsuz iletişim kurup kişisel problemlerini ön plana alıyorlar*” şeklinde bu sorunu vurgularken

öğretim elemanı D ise “*sınıfta hizmetli olmadığına öğretmen öğrencilerden bu görevi yerine getirmelerini beklemektedir*” şeklinde belirtmiştir.

Öğretim elemanlarının karşılaştıkları sorunlardan birinin de uygulama okullarında çok fazla sayıda stajyer olması, öğretmen adaylarının öğretmen yerine kız meslek lisesi stajyerlerini gözlemlemesi ile ilgili olduğu görülmektedir. Örneğin, öğretim elemanı C ve Ç “*sınıflarda sadece üniversiteden gelen stajyer öğrenciler olmadığını buna ilaveten Kız Meslek Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi’nden gelen stajyerler de olduğunu, bu yüzden sınıfların kalabalık olduğunu ve öğretmen adaylarının öğretmeni değil de stajyerleri gözlemlediğini*” belirtmişlerdir.

Öğretim elemanlarının sıklıkla dile getirdikleri sorunlardan bir diğeri de okullara ulaşım sorunudur. Öğretim elemanı E bu sorunla ilgili “*uygulama okullarına iki otobüs değiştirerek giden öğrencilerimizin uygulamada verimli olabileceklerini düşünmüyorum*” şeklinde ifade ederken öğretim elemanı F’de “*ikili eğitim uygulanan okullara staja giden öğretmenlik uygulaması öğrencileri sabah saat 7’de okullarına yetişmede çok güçlük çektiler*” şeklinde dile getirmiştir.

Öğretim elemanları tarafından dile getirilen bir diğer önemli sorun da, okul deneyimi dersinin teorik saatinin yetersiz olduğudur. Bu konuda yaşadıkları sıkıntıyı öğretim elemanı G, “*okul deneyimi dersinin teorisi sadece bir saat, bu saat içerisinde gözlem gününü ve raporları tartışmak zor oluyor*” şeklinde belirtirken, öğretim elemanı B “*okul deneyimi dersini bir saatte yetiştiremediğini bu nedenle ders dışı saatlerde de öğrencilerle bireysel görüşmeler yaptığını*” öne sürmüştür.

Tablo 1. 2. Öğretim Elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Geliştirdikleri Çözüm Önerileri

Önem Sırası	Öğretim Elemanlarının Çözüm Önerileri	n	f	%
1	Dönem başlamadan öğretmenlere bilgilendirme toplantıları yapılmalı	15	9	60
2	Okullarla işbirliği yapılmalı	15	8	53.3
3	Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli	15	6	40
4	Okul deneyimi dersinin içeriği bölümlere göre düzenlenmeli	15	3	20

Tablo 1.2 incelendiğinde, öğretim elemanlarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunlara ilişkin sıraladıkları çözüm önerileri görülmektedir. Öğretim elemanlarının çoğunluğu dönem başlamadan önce öğretmenlere yönelik bilgilendirme toplantılarının yapılmasını önermektedir. Örneğin öğretim elemanı A bu konudaki soruya; *“öğretmenlerin bilgileri yeterli olmadığı için mutlaka birkaç saatlik bir toplantı düzenlenmeli ve konuyu kavramaları sağlanmalıdır”* şeklinde görüş bildirirken, öğretim elemanı B, *“web sayfası”* yoluyla öğretim elemanı C ise *“kitapçık dağıtılması”* yoluyla öğretmenlerin bilgi açıklarının giderilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretim elemanları tarafından önemsenen bir diğer çözüm önerisi ise dönem başlamadan önce okullarla işbirliğinin yapılmasıdır. Bu konudaki soruya örneğin öğretim elemanı F ve K; *“dekanlığın öncelikle hareket etmesi ve koordinasyon sağlaması”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretim elemanlarının çözüm önerileri içerisinde yer alan önemli bir görüş de, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi hususundadır. Bununla ilgili öğretim elemanı D, *“okullar ve okullardaki öğretmenler uygulama dersleri açısından homojen değiller, öğretmenlik uygulamasının adını duymayanlarda var, gerçekten bu konuda çok yeterli öğretmenlerde bulunmaktadır. Bu yüzden eksik nitelikteki öğretmenlerin eğitime tabi tutulmamaları gerekir”* demiştir. Örneğin öğretim elemanı C, *“öğrencilerin yeterince iyi bir model göremediklerini, bunun için mutlaka bir kısım öğretmenin eğitimden geçirilmesini”* önermektedir. Öğretim elemanı H ise, *“bu eğitimin yaz tatilinde Milli Eğitim vasıtasıyla yapılması”* gerektiği üzerinde durmaktadır.

Ön plana çıkan diğer bir çözüm önerisi de okul deneyimi dersi içeriğinin bölümlere göre düzenlenmesidir. Öğretim elemanı D ve E, *“Okul Deneyimi dersi için kullanılan formların, daha çok orta öğretim sistemine göre hazırlandığını bu yüzden Okul Öncesi Öğretmenliği’ne uygun bir şekilde düzenlenmesi”* gerektiğini savunmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Araştırmada ikinci olarak öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri

incelenmiştir. Tablo 2.1’de öğretmen adaylarının sorunları verilirken Tablo 2. 2’de yaşadıkları bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunulmaktadır.

Tablo 2.1. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşadıkları Sorunlar

Önem Sırası	Öğretmen Adaylarının Yaşadıkları Sorunlar	n	f	%
1	Öğretmen adaylarının yardımcı eleman olarak görülmesi	25	15	60,0
2	Okul-üniversite arasında iletişim kurulmaması	25	13	52,0
3	Staj yapılan okullara ulaşımında zorluk çekilmesi	25	11	44,0
4	Yeterli rehberlik yapılmaması	25	8	32,0
5	Yönetici ve öğretmenlerin okul deneyimi ders içeriğini bilmemesi	25	7	28,0
6	Sınıflarda stajyer sayısının kalabalık olması	25	6	24,0
7	Değerlendirmelerin objektif olmaması	25	6	24,0
8	Sınıfların fiziki açıdan uygun olmaması	25	5	20,0
9	Öğretmen adayından malzeme istenmesi	25	3	12,0
10	Anasınıf öğrencilerinin öğretmen adaylarını öğretmen olarak görmemesi	25	3	12,0

Tablo 2.1 incelendiğinde, öğretmen adaylarının uygulama alanlarında yaşadıkları sorunlar görülmektedir. Öğretmen adaylarının en yoğun olarak belirttikleri sorun okullarda yardımcı eleman olarak görülmeleri ve öğretmenlerin öğrencilerden ders dışı beklentiler içine girmeleridir. Örneğin öğretmen adayı A, bu sorunla ilgili görüşünü “*gittiğim okulda yardımcı bayan her seferinde bir yeri sakatlanıp gelmiyor, onun görevlerini biz yapıyoruz, gözlem yapamıyoruz, yardımcı eleman olarak bizi kullanıyorlar*” derken öğretmen adayı C ise “*bakıcı mıyız dadı mıyız ben anlamadım okulda öğretmen başta olmak üzere hiç kimse bizi öğretmen olarak görmüyor*” diye bu sorunu dile getirmiştir.

Öğretmen adaylarının ikinci en önemli sorunu da uygulamaya devam ettikleri okul ile üniversite arasında iletişimin sağlanamaması ve bunun sonucu olarak da kendilerinin mağdur olmasıdır. Örneğin öğretmen adayı K “*uygulama okuluna gittiğimizde okula giremediklerini, evraklarınız gelmedi diye okula alınmadıklarını üniversitedeki hocalarının da uygulama okullarına gitmeleri gerektiğini*” ileri sürerken öğretmen adayı G ise “*kurumlar arasında yeterli koordinasyon olmadığını*

düşündüğünü bu yüzden çok sıkıntı yaşadıklarını uygulama okuluna gittiklerinde yöneticilerin hakaretine uğradıklarını üniversiteden resmi yazı olmadığından dolayı okulun kapısından içeri alınmadıklarını” belirterek sorunu dile getirmeye çalışmışlardır.

Öğretmen adaylarının uygulama dersleri ile yaşadıkları üçüncü sıradaki sorunu da staj yaptıkları okullara ulaşımında zorluk çekmeleridir. Bu konudaki soruya öğretmen adayı F ve K *“staj yerimiz tek arabalık yer değil ve sabah yedide orda olmamız zorlayıcı ve yorucu oluyor”* şeklinde ifade ederken öğretmen adayı L ve M *“iki vasıta değiştirerek okula gittiklerini, genelde okula geç kaldıklarını bu yüzden hem öğretmenin kızdığını hem de ilk faaliyetleri kaçırdıklarını”* ifade etmiştir. Bunun yanında öğretmen adayı G ve I ise *“ulaşım konusunda da çok büyük olmasa da maddi kayıplar yaşadıklarını”* öğretmen adayı O ve H’de *“okullarının merkeze uzak olduğu için özellikle sabah erkenden yollara düştüklerini”* belirtmektedir.

Öğretmen adaylarının başka bir sorunu da rehberlik konusudur. Öğretmen adaylarına göre rehber öğretmenler ve öğretim elemanları kendilerine yeterli düzeyde rehberlik yapmamaktadır. Öğretmen adayları J, O, S ve U *“öğretmenlerin kendilerine rehberlik yapmadıklarını, öğretmenlerin etkinlikler esnasında başka şeylerle ilgilendiklerini, sınıfı terk edip gittiklerini, bu yüzden onları etkinlikler esnasında gözleyemediklerini, aynı zamanda öğretmen sınıftan çıkınca sınıfı kontrol etmekte zorlandıklarını”* dile getirirken öğretmen adayı E, A, J ise *“staj öğretmenlerinin hazır plan kullandıklarını, kendilerinin hazırladıkları plan hakkında da iyi ve kötü dönüt alamadıklarını”* ileri sürmektedir. Öğretim elemanlarının kendilerine rehberlik etmedikleri şeklinde öne sürdükleri sorunla ilgili öğretmen adayları H, N, S ve F ise *“öğretim görevlisi bazı hocaların ders yapmadığını bu yüzden neyi gözleyeceklerini bilmeden okula gittiklerini, rapor yazarken de zorluk çektiklerini, nasıl yazacaklarını bilmediklerini”* belirtmektedir.

Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin okul deneyimi ders içeriğini bilmedikleri için öğrencilerden gözlem değil de uygulama yapmalarını istedikleri sorunla ilgili öğretmen adayları J, I, Ç ve D *“bu yıl ilk kez aldıkları okul deneyimi dersi için üniversitedeki hocaların sadece gözlem amaçlı staja gideceksiniz dediğini, rehber öğretmenlerin ise sınıfı bırakıp çıktığını ve bu yüzden çok sıkıntı çektiklerini hiçbir şey bilmeden sınıfı kontrol etmeye çalıştıklarını”* belirtirken öğretmen adayı İ, A, S ise

“öğretmenlerinin kendilerinden staj yapma beklentilerini okul yöneticilerine ilettiklerinde yöneticilerinde kendilerine sınıfı yönetebileceklerini böylelikle öğretmenliğe hazır olacaklarını söylediklerini” ileri sürmüşlerdir.

Öğretmen adaylarının stajda yaşadığı diğer bir sorunda stajyer sayısının fazlalığıdır. Sınıflardaki stajyer sayısının fazla olduğu sorunu dile getiren öğretmen adaylarından A *“üç kişi staja gidiyoruz ve zor oluyor”* derken öğretmen adayı L ve O ise *“zaten sınıfta çok sayıda öğrenci var birde biz kalabalık gidince sınıfa sığmakta güçlük çekiyoruz”* şeklinde dile getirmiştir.

Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması ile ilgili yapılan değerlendirmelerin objektif olmadığını düşünen öğretmen adaylarına göre sorun neye göre not aldıklarını bilmemeleridir. Örneğin öğretmen adayı A, E ve F *“bazı öğretim elemanlarının hem fakültede ders yapmadıklarını hem de staj okulunda gözlem yapmadıklarını”* belirtirken öğretmen adayı Ş ve P *“rehber öğretmen ve öğretim elemanlarının farklı olması değerlendirme ölçütlerinin değişmesine neden olduğunu, bir gruptaki öğrenci 100 alırken diğer gruptaki öğrencinin aynı stajdan 70 aldığını, bundan özellikle ikinci öğretim öğrencilerinin daha fazla etkilendiğini, uygulama derslerinin kredisi yüksek olduğu için not ortalamalarının çok etkilendiğini ve bu nedenle pek çok derecelik arkadaşlarının dereceyi kaçırdığına şahit olduklarını”* belirtmektedir.

Sınıfların fiziki açıdan uygun olmadığı ve öğrenci sayısının fazla olduğunu belirten öğretmen adayları A,Ç, N ve M sorunu *“en az üç kişinin aynı sınıfta staj yapması zaten dar olan sınıf ortamının hem staja hem de sağlıklı gözlem yapmaya uygun olmadığı”* şeklinde belirtilmişlerdir.

Öğretmen adaylarından malzeme istenmesi dile getirilen diğer sorunlardan biridir. Öğretmen adayları B ve E *“uygulamalarda yaptıkları etkinliklerin malzemelerini kendilerinin temin ettiği hatta fotokopilerde bile okul idaresinin kendilerinden ücret talep ettiğini öğrenci olarak okula geliş-gidiş parasının yanında bir de malzeme parası verdiklerini ve zorlandıklarını”* belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının en son dile getirdikleri sorun ise öğretmen adayı olarak görülmemeleridir. Özellikle anasınıfı öğrencilerinin kendilerini öğretmen adayı olarak görmediklerini, öğretmen abla ve öğretmen abi diye hitap ettiklerini belirtmişlerdir. Bu sorunun nedenini de öğretmen adayı R ve T *“staja gittikleri okuldaki öğretmenin, kendilerini abla ve abi olarak çocuklarla tanıştırmalarını”* gösterirken öğretmen adayı

F ve K ise “zaten rehber öğretmenlerin kendilerini öncelikle öğretmen adayı olarak görmemelerini” göstermektedir.

Tablo 2.2. Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Geliştirdikleri Çözüm Önerileri

Önem Sırası	Öğretmen Adaylarının Çözüm Önerileri	n	f	%
1	Öğretmen- öğretmen adayı-öğretim elemanı arasında iletişim ve koordinasyon sağlanmalı	25	14	56,0
2	Rehberlik yapılmalı	25	11	44,0
3	Staj okullarını kendileri belirlemeli, staj okulu ikamet edilen adrese yakın olmalı	25	9	36,0
4	Anasınıflarının fiziksel şartları iyileştirilmeli ve çocuk sayısı fazla olmamalı	25	7	28,0
5	Değerlendirmeler objektif olmalı	25	5	20,0
6	Dönem başlarında uyum çalışmaları yapılmalı	25	5	20,0
7	Stajyerler çocuklara öğretmen olarak tanıtılmalı	25	4	16,0

Tablo 2.2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunlara ilişkin sıraladıkları çözüm önerileri görülmektedir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu öğretmen-öğretmen adayı ve öğretim elemanı arasında iletişim ve koordinasyon sağlanması gerektiğini önermektedir. Örneğin öğretmen adayı A bu konudaki soruya; “*öğretim elemanı en azından bir kez öğretmenle görüşmeli*” şeklinde görüş bildirirken, öğretmen adayı B, “*telefon*” yoluyla öğretmen adayı C ise “*dönem başlamadan yapılacak bir toplantı*” yoluyla iletişim ve koordinasyon sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmen adayları tarafından önemsenen bir diğer çözüm önerisi ise öğretim elemanı ve öğretmenlerin kendilerine yeterli rehberlik yapmaları gerektiğidir. Bu konudaki soruya örneğin öğretmen adayı G ve F; “*öğretim elemanları uygulama alanlarında öğrenciyi gözlemleyip bu doğrultuda rehberlik yapmalıdır*” şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmen adayı H ve I ise rehberlik konusunda “*öğretmenlerin sınıfı öğretmen adayına bırakıp gitmemeleri, hazır plan kullanmamaları ve anında dönüt vermeleri*” gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmen adaylarının çözüm önerileri içerisinde yer alan önemli bir görüş de, öğrencilerin staj okullarını kendilerinin belirlemesi, staj okullarının ikamet ettiği adrese yakın olması konusundadır. Bununla ilgili öğretmen adayları D, P, İ ve O “*staj yaptığımız okul kaldığımız yere yakın olsa okula tam vaktinde yetişmiş olacağız*” demiştir. Öğretmen adayı Ç “*staj okulumuz uzak olduğu için staja geç kaldığımızı bu yüzden öğretmenle tatsızlık yaşadığımızı*” öne sürmektedir. Öğretmen adayı J ise, “*okul açılmadan önce staj okullarının listesinin asılması veya öğrencilerle staj okullarının seçimi konusunda toplantı düzenlenmesi*” gerektiği üzerinde durmaktadır.

Ön plana çıkan diğer bir çözüm önerisi de anasınıflarının fiziksel şartlarının iyileştirilmelidir. Öğretmen adayları D, N ve E, “*anasınıflarının çok dar olduğu, öğrenci sayısının kalabalık olduğu bunun üzerine bir de stajyer öğrenciler sınıfa girdiğinde hareket edecek alan kalmadığını*” ifade etmektedir.

Öğretmen adaylarının ileri sürdüğü başka bir çözüm önerisi de değerlendirmelerin objektif olması gerektiğidir. Öğretmen adayları S, C, M, Ö ve R, “*öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi dersi için değerlendirme formları oluşturulması ve bu dersi yürüten öğretim elemanlarının ve rehber öğretmenlerin bu formu kullanarak not vermeleri*” gerektiğini öne sürmektedir.

Öğretmen adaylarının bir kısmı da dönem başlarında uyum çalışmaları yapılması gerektiği önerisinde bulunmuştur. Öğretmen adayları M ve K “*uygulama okulları belirlendikten sonra okullara öğretim elemanları ile birlikte staja başlamadan ziyarete gidilebileceğini*” önermektedir.

Öğretmen adaylarının belirttiği son çözüm önerisi de kendilerinin çocuklara öğretmen olarak tanıtılmasıdır. Öğretmen adayları H, I ve G “*öğretmenlerin çocuklara kendilerini öğretmen adayı olarak tanıtmaları, çocukların yanında da kendilerine stajyer öğretmen diye hitap etmeleri*” gerektiğini önermektedir.

Rehber Öğretmenlerin Görüşleri

Araştırmada üçüncü olarak rehber öğretmenlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri incelenmiştir. Tablo 3.1’de rehber öğretmenlerin önemsedikleri sorunlar, şikâyet yoğunluğuna göre verilirken, Tablo 3.2’de yaşadıkları bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri sunulmaktadır.

Tablo 3.1. Rehber Öğretmenlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşadıkları Sorunlar

Önem Sırası	Öğretmenlerin Yaşadıkları Sorunlar	n	f	%
1	Öğretmen adaylarının uygulamaya isteksiz olması	20	16	80,0
2	Sınıflardaki öğretmen adayı sayısının fazla olması	20	15	75,0
3	Öğretmen adaylarının sorumluluklarını bilmemesi, giriş çıkış saatlerine dikkat etmemesi, öğretmen adayına yakışmayacak davranışlar göstermesi (cep telefonu ile konuşmak ya da mesajlaşmak gibi)	20	11	55,0
4	Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin içeriği, plan hazırlama ve etkinliklerle ilgili bilgi sahibi olmaması	20	9	45,0
5	Uygulama saatlerinin yetersiz olması	20	7	35,0
6	Öğretmen adaylarının çocuklarla ve öğretmenle iletişim kurmada sorun yaşaması	20	3	15,0

Tablo 3.1 incelendiğinde, rehber öğretmenlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşadıkları sorunlar görülmektedir. Rehber öğretmenlerin çoğunluğu öğrencilerin uygulamaya karşı isteksiz olmalarını sorun olarak belirtmişlerdir. Örneğin öğretmen A bu konudaki soruya; “*öğrencilerin % 90’ ı ilgisiz, stajı önemsemiyor*” şeklinde görüş bildirirken, öğretmen B, “*öğrencilerin çoğunu uygulama dersine karşı isteksiz ve ilgisiz buluyorum. Zorunlu oldukları için bu işi yaptıklarını görüyorum. Motivasyonlarını yetersiz buluyorum*” görüş bildirmiş öğretmen C ise “*öğrenciler düzenli çalışmıyorlar. İşlerinde bir disiplin yok, stajları bittikten sonra sınıfı olduğu gibi bırakıp çıkıyorlar, ben toplamak zorunda kalıyorum*” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

Öğretmen tarafından önemsenen bir diğer sorun ise sınıflardaki uygulama öğrenci sayısının fazlalığıdır. Bu konudaki soruya örneğin öğretmen J ve K; “*sınıflarda rehberlik yapmamız gereken stajyer sayıları fazla. Hem üniversiteden hem kız meslek lisesinden öğrencimiz var, ayrıca 21 öğrencim var ve sınıfım küçük bir sınıf*” şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmen Ğ, H ve I ise bu konuda “*stajyer sayısının fazla olmasından dolayı bir disiplin boşluğu oluştuğunu*” belirtmektedir.

Öğretmenlerin sorunları içerisinde yer alan önemli bir görüş de, uygulama öğrencilerinin sorumluluklarını bilmediği, giriş çıkış saatlerine dikkat etmedikleri, uygulama alanlarında öğrenciye yakışmayacak davranışlar gösterdikleri (cep telefonu ile konuşmak ya da mesajlaşmak gibi) hususundadır. Bununla ilgili öğretmen

D, H, İ ve Ö “öğretmen adaylarının verilen sorumlulukları yerine getirmiyorlar, ayrıca okula ve çocuklara karşı sorumluluklarını bilmiyorlar, öğretmenlerin onları hatırlamayacağını, verdikleri görevleri unutacaklarını zannediyorlar” demiştir. Öğretmen Ç “gözlem öğrencilerinin çok problemlili olduğunu, oturup kendi aralarında sohbet ettiklerini, cep telefonlarının sürekli ellerinde olduğunu, sınıfın zaten kalabalık olduğunu, ayrıca aralarındaki sohbetin bir gürültü oluşturduğunu, uyarınca da öğretim elemanlarının sadece oturup gözlem yapacaklarını başka hiçbir şeye karışmayacaklarını söylediklerini” öne sürmektedir. Öğretmen J ise, “gruplar arasında bir bütünlük olmadığını, bazı grupların sabah 8.30’ da, bazı grupların saat 9.30’ da sınıfa geldiğini her seferinde uyarılarına rağmen buna dikkat edilmediği” üzerinde durmaktadır.

Ön plana çıkan diğer sorun da öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin içeriği hakkında bilgi sahibi olmamaları, plan hazırlamada yetersiz olmaları ve etkinliklerle ilgili bilgiye sahibi olmamalarıdır. Öğretmen D, N ve E, “öğretmen adaylarının etkinliklerle ilgili sınırlı bilgiye sahip olduğunu ve plan hazırlarken etkinlik bulamadıklarını ifade ettiklerini” belirtmektedir. Öğretmen K ve M’ de “öğretmen adaylarının hazırladıkları planı öğretim elemanına göstermeden geldiklerini derse hazırlığı önemsemediklerini” vurgulamaktadır. Ayrıca öğretmen B’ de “öğretmen adaylarının sınıfta kaç saat durmaları ve neler yapmaları gerektiği hususunda bilgiye sahip olmadıklarını” ileri sürmektedir.

Öğretmenlerin ileri sürdüğü başka bir sorunda uygulama saatlerinin yetersiz olmasıdır. Öğretmen K, H ve A “Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin kredisinin yetersiz olduğunu özellikle Öğretmenlik Uygulaması öğrencilerinin sınıfa adapte olamamasının da bunun etkili olduğunu” belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin belirttiği son sorun da öğretmen adaylarının çocuklarla ve öğretmenle iletişim kuramamalarıdır. Öğretmen D ve B “öğretmen adayları hem öğretmenlerle hem öğrencilerle hem de okul yöneticileri ile nasıl iletişim kurulacağını bilememektedir. Etkinlik yaptırırken öğrencinin seviyesine inemediklerini ve dikkatlerini çekmekte zorlandıklarını” belirtmektedir.

Tablo 3. 2. Rehber Öğretmenlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Geliştirdikleri Çözüm Önerileri

Önem Sırası	Öğretmenlerin Çözüm Önerileri	n	f	%
1	Üniversite ile okul arasında iletişim, işbirliği ve koordinasyon sağlanmalı	20	17	85,0
2	Uygulama saatleri arttırılmalı	20	15	75,0
3	Uygulama dersleri ile ilgili öğretmenler bilgilendirilmeli	20	14	70,0
4	Okul deneyimine katılan öğretmen adayları da uygulamada aktif olmalı	20	10	50,0
5	Öğretmen adayları öğretim elemanları tarafından denetlenmeli ve hazırlanan planlar öğretim elemanları tarafından kontrol edilmeli	20	7	35,0
6	Uygulama günlerinde öğretmen adaylarının üniversitede dersleri olmamalı	20	4	20,0

Tablo 3.2 incelendiğinde, öğretmenlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunlara ilişkin sıraladıkları çözüm önerileri görülmektedir.

Öğretmenlerin çoğunluğu üniversite ile okul arasında iletişim, işbirliği ve koordinasyon sağlanması gerektiğini önermektedir. Örneğin öğretmen A bu konudaki soruya; “*üniversite hocalarının belli aralıklarla okulları ve öğretmenleri ziyaret etmesi gerektiği*” şeklinde görüş bildirirken, öğretmen C ve B, “*dönem başlarında düzenlenecek bir toplantı*” yoluyla bunun sağlanabileceğini belirtmiştir.

Öğretmenler tarafından önemsenen bir diğer çözüm önerisi ise uygulama saatlerinin arttırılmasıdır. Bu konudaki soruya örneğin öğretmen M; “*öğretmenlik mesleğinin yaparak yaşayarak öğrenilebileceğini bu yüzden haftada bir gün değil de daha sık uygulamaların gerçekleştirilmesi gerektiği*” şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmen G ve E ise “*haftada bir kez gelen öğrencilerin hem uygulamaya adapte olmakta güçlük çektiklerini hem de çocukların öğretmen adaylarını benimsemekte zorlandıklarını bu yüzden stajda süreklilik sağlanması*” gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmenlerin çözüm önerileri içerisinde yer alan önemli bir görüş de, uygulama dersleriyle ilgili öğretmenlerin bilgilendirilmesidir. Bununla ilgili öğretmen Ö, K, D “*her hafta öğretim elemanlarının sınıfa gelerek öğretmen adaylarını gözlemesi*

gerektiğini” öne sürmektedir. Örneğin öğretmen M, “*öğretim elemanının öğretmen adayları ile ilgili öğretmenle iletişime geçmesi gerektiğini*” önermektedir.

Ön plana çıkan diğer bir çözüm önerisi de Okul Deneyimi öğrencilerinin de uygulamada aktif olmasıdır. Öğretmen J ve B, “*okul deneyimi uygulamasına devam eden öğretmen adaylarının belli aralıklarla belli etkinliklere katılmasının çocuklarla iletişim kurma becerisine katkı sağlayacağı bu yüzden Okul Deneyimi dersinde de uygulama yapılması*” gerektiğini ifade etmektedir.

Öğrencilerin planlarının öğretim elemanları tarafından kontrol edilmesi gerektiği konusu öğretmenlerin önerileri arasında yer almaktadır. Öğretmen A “*öğretmen adaylarının planlarının öğretim elemanları tarafından kontrol edilmesinin uygulamanın sorunsuz geçmesi açısından faydalı olacağını*” belirtmektedir.

Öğretmenlerin son çözüm önerisi de staj günlerinde öğretmen adaylarının üniversitede derslerinin olmamasıdır. Bu konuda öğretmen G ve O “*öğretmen adaylarının üniversitede dersimiz var diye daha etkinlikler tamamlanmadan okuldan ayrıldıklarını bu yüzden öğretmen adayının uygulama günlerinde dersinin olmaması gerektiğini*” belirtmektedir.

Uygulama Koordinatörlerinin Görüşleri

Araştırmada son olarak uygulama koordinatörlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri incelenmiştir. Tablo 4.1’de uygulama koordinatörlerinin önemsedikleri sorunlar, şikâyet yoğunluğuna göre verilirken, Tablo 4.2’de yaşadıkları bu sorunlara ilişkin geliştirdikleri çözüm önerileri sunulmaktadır.

Tablo 4.1. Uygulama Koordinatörlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşadıkları Sorunlar

Önem Sırası	Uygulama Koordinatörlerinin Yaşadıkları Sorunlar	n	f	%
1	Kurumlar arasında işbirliğinin olmaması	10	8	80,0
2	Öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına rehberlik yapmamaları	10	7	70,0
3	Uygulama okullarının sayısının yetersiz olması	10	2	20,0

Tablo 4.1'in sayısal verileri incelendiğinde, Mesleki Eğitim, Eğitim Fakültesi ve Uygulama Okulu Koordinatörlerinin uygulama dersleri ile yaşadıkları sorunlar görülmektedir.

Koordinatörlerin çoğunluğunun kurumlar arası işbirliği eksikliğini önemli bir sorun olarak gördükleri tespit edilmiştir. Örneğin koordinatör A bu konudaki soruya; *“kurumlar arasında işbirliği sağlanmasında güçlük yaşandığını bununda öğrenci listeleri ve izin yazışmalarından kaynaklandığını”* ileri sürmektedir.

Koordinatörler tarafından önemsenen bir diğer sorunda rehberlik sorunudur. Diğer bir deyişle koordinatörlere göre öğretmenler ders içerikleri hakkında bilgi sahibi değildir. Öğretim elemanları ve öğretmenler öğretmen adaylarına yeterli rehberlik yapmamaktadır. Öğretim elemanları ve öğretmenler uygulama alanında öğretmen adaylarını gözlememektedir. Koordinatör B ve C *“öğretim elemanlarının ders saatlerini doldurmak için bu dersleri yürüttüklerini ve bu derslerin teoriklerini bile işlemediklerini”* düşünürken uygulama okulu koordinatörü H ise bu sorunu *“hemen hemen her sene anasınıfına stajyer geldiğini fakat öğretmen adaylarını denetleyen hiçbir üniversite hocasının okula gelmediğini”* belirtmiştir.

Koordinatörlerin sorunları içerisinde yer alan önemli bir görüş de, uygulama okullarının sayısının yetersiz olmasıdır. Koordinatör F *“uygulama okullarının sayısının yetersiz olmasının başta rehberlik ve denetim olmak üzere pek çok soruna neden olduğunu”* belirtmektedir.

Tablo 4.2. Uygulama Koordinatörlerinin Okul Deneyimi Ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Geliştirdikleri Çözüm Önerileri

Önem Sırası	Uygulama Koordinatörlerinin Çözüm Önerileri	n	f	%
1	Öğretim elemanları öğretmenlerle işbirliği ve iletişim kurmalı	10	8	80
2	Kurumlar arasında koordinasyon sağlanmalı	10	8	80
3	Öğretmenler ders içerikleri konusunda bilgilendirilmeli	10	6	60
4	Öğretim elemanları öğretmen adaylarını uygulama alanlarında denetlemeli	10	4	40

Tablo 4.2 incelendiğinde, koordinatörlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yaşanan sorunlara ilişkin sıraladıkları çözüm önerileri görülmektedir.

Koordinatörlerin çoğunluğu öğretim elemanlarının öğretmenlerle işbirliği ve iletişim kurması gerektiğini önermektedir. Örneğin koordinatör H bu konudaki soruya; *“öğretim elemanları öğretmenlerle hem öğretmen adaylarının uygulamaya hazırlıkları aşamasında hem de uygulama aşamasında öğretmenlerle işbirliği sağlamalıdır”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Koordinatörler tarafından önemsenen bir diğer çözüm önerisi ise kurumlar arasında koordinasyonun sağlanmasıdır. Bu konudaki soruya örneğin koordinatör C; *“İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve Fakülte Koordinatörleri her dönem başında bir araya gelmelidir”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Koordinatörlerin çözüm önerileri içerisinde yer alan önemli bir görüş de, öğretmenlerin ders içerikleri konusunda bilgilendirilmesidir. Bununla ilgili koordinatör A *“uygulamaya gidilen okullardaki öğretmenlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile ilgili öğretim elemanları veya uygulama koordinatörlüğü tarafından ziyaret, telefon görüşmesi, toplantı yapılarak bilgilendirilmesi gerekmektedir”* demiştir.

Son çözüm önerisi de öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını uygulama alanlarında denetlemeleridir. Koordinatör D, *“öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını uygulama alanında takip etmesi”* gerektiğini ifade etmektedir.

TARTIŞMA

Bu araştırma, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin paydaşlarından elde edilen veriler ışığında gerçekleştirilmiştir. Elden edilen veriler yoluyla okul uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri belirlenmiştir. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sorumlularının bu derslerle ilgili yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin ileri sürdükleri çözüm önerileri bu derslerin amacına ulaşabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada ortaya çıkan temel sonuç, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde paydaşların birçok açıdan farklı sorunlar yaşadığı yönündedir. Bu araştırmada ortaya çıkan görüşler, alana ilişkin yapılan pek çok araştırma sonucuyla büyük ölçüde benzerlikler taşımaktadır. Örneğin, Şahin (2003) okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının uygulama alanlarında yaşadıkları sorunun, uygulama öğretimi elemanı ile uygulama okulu arasındaki iletişim eksikliği olduğunu vurgulamaktadır. Bu araştırmada da bu sorun hem öğretmen adayı hem koordinatörler tarafından dile getirilmiştir. Diğer yandan, bazı araştırmalarda (Demircan, 2007; Gömleksiz ve diğerleri, 2007) öğretim elemanlarının görevini sürdürmekte isteksiz oldukları da ifade edilmektedir. Bu sonuçların bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla örtüştüğü söylenebilir. Diğer bir deyişle bu araştırmada öğretmen adaylarına ve uygulama koordinatörlerine göre, öğretim elemanlarının öğrenciye yeterli düzeyde rehberlik etmediği sonucu elde edilmiştir. Yine, benzer araştırmalarda (Dündar, 2003; Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007) fakülte uygulama okulu arasındaki koordinasyon, okul idarecileri ile iletişim, bazı uygulama öğretmenlerinin rehberlik etme becerilerinin yetersizliği, uygulama süresinin yetersizliği, uygulama okullarının fakültele uzak olması sorunlarının öğretmen adayları tarafından tespit edildiği görülmektedir. Bu araştırmada da uygulama koordinatörleri başta olmak üzere öğretmen ve öğretmen adayları tarafından benzer sorunların belirtildiği görülmüştür.

Sonuç olarak elde edilen araştırma bulgularının diğer benzer araştırmalardan (Azar, 2003; Aksu ve Demirtaş, 2006; Kudu, Özbek ve Bindak, 2006) elde edilen bulgularla örtüştüğü görülmektedir. Diğer bir ifadeyle okul uygulamalarında yaşanan sorunlar sadece okul öncesi öğretmenliği alanına özgü olmayıp diğer öğretmenlik alanlarında da yaşanan ortak sorunlardır. Gerek okul öncesi, gerek ilköğretim ve gerekse ortaöğretim alanlarına öğretmen yetiştiren kurumlardaki uygulamalarda da bu sorunların yaşandığı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın ilk sonucu, öğretim elemanlarının okul uygulamalarında yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin öne sürdükleri çözüm önerileridir. Buna göre öğretim elemanlarının okul uygulamalarında yaşadıkları sorunlar arasında en fazla; uygulama öğretmenlerinin okul deneyimi ders içeriklerini bilmemeleri ve öğretmen

adaylarına karşı olumsuz tutum göstermeleri yer almaktadır. Öğretim elemanlarının okul uygulamalarında karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri arasında ise en fazla oranda üniversite ve uygulama yapılan okullar arasında işbirliğinin sağlanması ve öğretmen adaylarından sorumlu öğretmenlerin konuyla ilgili uzmanlar tarafından bilgilendirilmeleri gerektiği yer almaktadır.

Araştırmanın bir diğer sonucu da öğretmen adaylarının okul uygulamalarında yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri yer almaktadır. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının okul uygulamalarında en fazla yaşadıkları sorunlar arasında yardımcı personel gibi davranılması, uygulamaya devam ettikleri okul ile üniversite arasında işbirliği sağlanamamasından dolayı sorun yaşamaları ve uygulama okullarına ulaşım ile ilgili sıkıntı çekmeleri yer almaktadır. Öğretmen adaylarının okul uygulamalarında yaşadıkları sorunlara ilişkin çözüm önerileri arasında da en fazla oranda dersi yürüten öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin kendilerine rehberlik yapmaları, öğretim elemanı ve öğretmenlerin arasında işbirliğinin sağlanması ve uygulama okullarının oturdukları yerlere yakın yerlerden seçilmesi gerektiği yer almaktadır.

Araştırmanın başka bir sonucu da rehber öğretmenlerin okul uygulamalarında yaşadıkları sorunlar ve bu sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerileri ile ilgilidir. Araştırma sonucuna göre rehber öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar arasında en fazla oranda öğretmen adaylarının isteksizliği, sorumluluklarını yerine getirmemelerinin yer aldığı görülmektedir. Rehber öğretmenlerin yaşadıkları bu sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerileri ise üniversite ve okul arasında işbirliği sağlanması, uygulama derslerinin sürelerinin arttırılması ve uygulama başlamadan önce kendileri ile toplantı düzenlenmesi gerektiğinin yer aldığı görülmektedir.

Araştırmanın en son sonucunda uygulama koordinatörlerinin uygulamalarda yaşadıkları sorunlar ve bu sorunların giderilmesine yönelik önerileri yer almaktadır. Araştırmaya göre koordinatörlerin okul uygulamalarında yaşadıkları sorunlar arasında üniversite ve uygulama okulları arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanmaması, uygulama okullarında denetimin yeterli düzeyde yapılmaması ve uygulama okullarının sayısının yetersizliğinin yer aldığı gözlenmektedir. Uygulama koordinatörleri okul uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgilide üniversite ve uygulama okulları arasında işbirliği ve koordinasyon

sağlanması gerektiği, görevliler tarafından okullarda denetim yapılması ve uygulama okullarının sayısının artırılması gerektiği yer almaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- 1- Farklı kademelere öğretmen yetiştiren kurumlarda da benzer araştırmalar yapılmalıdır.
- 2- Okul uygulamaları derslerinden sorumlu paydaşlar daha uygulamalar başlamadan bu konu ile ilgili gerekli önlemleri alıp işbirliği yapmalı ve bu işbirliğini sürdürmelidir.
- 3- Fiziki olanakları ve öğretmen yeterlilikleri açısından daha uygun olan okullar uygulama okulları olarak seçilmelidir.
- 4- Bu derslerde görev alacak öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerine dersleri etkili bir şekilde yürütebilmeleri için ilave eğitimler verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aksu, M. B. ve Demirtaş, H. (2006). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi II Dersine İlişkin Görüşleri (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (11), 3-21.
- Aydın, S. Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen Adaylarının “Okul Deneyimi II” Dersine İlişkin Görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 75-90.
- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 159. Web: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/azar.htm>. 1 Nisan 2009 tarihinde alınmıştır.
- Becit, G., Kurt, A. A., Kabakçı, I. (2009). Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Okul Uygulama Derslerinin Yararlarına İlişkin Görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), 169-184.
- Çetin, Ö. F. ve Bulut, H. (2002). Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Uygulama Öğretmenleri ve Öğretmen Adayları Tarafından Değerlendirilmesinin İncelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 69-75.

- Çiçek, Ş. ve İnce, M. L. (2005). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sürecine İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 16 (3), 146-155.
- Demircan, C. (2007). Okul Deneyimi II Dersine Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Mersin Üniversitesi Örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 119-132.
- Dündar, M. (2003). Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Alanda Eğitim. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 59-67.
- Eraslan A. (2008). Fakülte-Okul İşbirliği Programı: Matematik Öğretmeni Adaylarının Okul Uygulama Dersi Üzerine Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 95-105.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının ‘Öğretmenlik Uygulaması’ Üzerine Görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 1(3), 207-221.
- Gömlüksiz, M. N., Mercin, L., Bulut, İ. ve Atan, U. (2007). Okul Deneyimi II Dersine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri (Sorunlar ve Çözüm Önerileri). *Eğitim Araştırmaları*, 23, 148-158.
- Harmandar, M., Bayrakçeken, S., Kıncal, R., Büyükkasap, E. ve Kızılkaya, S. (2000). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 148. Web: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/148/1.htm>. 2 Nisan 2009 tarihinde alınmıştır.
- Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları-Öğretim Teknolojisi*. Alkım Yayınevi, Ankara.
- Kudu, M., Özbek, R. ve Bindak, R. (2006). Okul Deneyimi- I Uygulamasına İlişkin Öğrenci Algıları (Dicle Üniversitesi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (15), 99-109.
- Oral, B. (1997). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Görüşleri. *Çağdaş Eğitim*, 232, 9-13.
- Özmen, H. (2008). Okul Deneyimi-I ve Okul Deneyimi-II Derslerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 25-37.
- Sılay, İ. ve Gök, T. (2004). Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Sorunlar Ve Bu Sorunları Gidermek Amacıyla Hazırlanan

Öneriler Üzerine Bir Çalışma XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Şahin, E. (2003) Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Programında Öğrenim Gören Öğretmen Adayları İle Uygulama Okullarındaki Öğretmenlerin Mesleki Uygulamalara İlişkin Bakış Açıları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (13).

Ünlüöner, K. ve Boylu, Y. (2007). Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesinde Uygulanan Okul Deneyimi Ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine Yönelik Öğretmen ve Öğretim Elemanı Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 173. Web: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/173/1.htm>. 3 Nisan 2009 tarihinde alınmıştır.

Yeşil, R. ve Çalışkan, N. (2006). Okul Deneyimi I Dersinden Öğrencilerin Beklentileri ve Karşılama Düzeyi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 55–72.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Yayınları.

YÖK(2010). *Aday Öğretmen Kılavuzu*. Web: http://www.yok.gov.tr/content/view/500/lang,tr_TR/ 1 Nisan 2011 tarihinde alınmıştır.